
CLOENDA

Hble. Sr. Albert Vilalta i González
Conseller de Medi Ambient de la
Generalitat de Catalunya

Senyor president de la Societat Catalana de l'Ordenació del Territori, alcaldes, senyores, senyors.

Diu el president i m'agraeix que estigui avui aquí. Doncs on hauria de ser, sinó aquí? És evident que si vosaltres hi sou, amb molta més raó hi haig de ser jo. Per tant, no és cap agraïment, és un plaer per a mi i una obligació ésser aquí. Vull felicitar la Societat Catalana de l'Ordenació del Territori, la SCOT a la qual pertanyo des de fa temps, per aquestes jornades. Unes jornades importants, amb persones importants i representatives. I per damunt de tot, com sempre, les jornades de la SCOT s'han caracteritzat pel fet d'ésser jornades molt participades, jornades molt oberetes, jornades en les quals si algun element és característic és la pluralitat. Sempre hi són presents les diferents opinions que sobre el tema es poden expressar. Per això aquestes jornades de la SCOT, com ho van ser les dels residus, com ho han estat d'altres, són jornades que creen opinió i per això crec que són molt importants; i per això la importància que tenen per a mi de poder assistir-hi. Moltes gràcies, per tant, a la Societat Catalana d'Ordenació del Territori.

Coincideixo amb el que han expressat els que m'han precedit en el sentit que la societat catalana comença a estar ja força conscienciada, des del punt de vista mediambiental. Els problemes que afecten el medi ambient, s'han agreujat en els darrers anys aquí i arreu del món, i aquesta és la raó de la convocatòria de la cimera de Rio, en la qual s'aplegaran tots els estats del món per buscar aturador al deteriorament del capital que representa la natura.

Catalunya, com no podria ser d'una altra manera, és també especialment sensible a la prevenció del capital natura. Una natura que, a casa nostra, és esplendent. Esplendent des del punt de vista de paisatge, esplendent des d'un punt de vista geològic, esplendent des d'un punt de vista biològic i, sobretot, extraordinàriament diversa. Cada vegada la societat està esdevenint més sensible. Els mateixos ajuntaments, amb la creació de les

regidories de medi ambient ajuden al canvi. És un pas endavant recent, i molts ciutadans de Catalunya comencen a ésser conscients que les tecnologies intensives i la facilitat del transport han portat a una pressió humana sobre el territori que ha malmès o que estan posant en perill moltes zones i molts recursos de casa nostra per problemes de contaminació, d'erosió i abús en la utilització de recursos.

Aprofito també la presència aquí de tantes persones que històricament han anat treballant per la conscienciació de la nostra societat, per agrair-los la tasca que han fet, a vegades d'opinió, d'altres d'oposició, però quasi sempre amb una visió profètica i de generositat que han estat la base del canvi.

El Pla d'Espais no és el tot que avui ens aplega, no és la solució als problemes ambientals, és només el Pla per a la protecció d'una part del territori. Però és essencial tirar-lo endavant per damunt de tot, acompanyat d'una ferma actuació en el camp de l'educació ambiental.

De la necessitat d'un pla d'espais ja feia temps que se'n parlava, però no va ésser fins a l'any 1981, amb motiu de la Llei del Parlament de Catalunya sobre activitats extractives, quan es va materialitzar una relació de municipis i d'espais, en els quals era necessària una tramitació específica. Aquella Llei, afectada d'inconstitucionalitat, va ser un bon precedent per posar en qüestió l'aplicació de la Llei de mines i esdevingué ferma, sense que fos qüestionada la relació d'espais.

Posteriorment, el Parlament de Catalunya, l'any 1985, va aprovar la Llei d'espais naturals, que va assentar les bases per classificar els espais i creà la figura del Pla d'Espais d'Interès Natural. Malgrat que el PEIN encara no ha estat aprovat formalment, avui podem dir que els espais del Pla estan força garantits per la protecció donada a través dels plans generals d'ordenació urbanística, però tot i que estan protegits amb la qualificació de sòl no urbanitzable, no existeix la seguretat suficient de perpetuïtat de l'esmentada qualificació.

El Pla d'Espais d'Interès Natural dona un pas més en aquest sentit, és «no urbanitzable» per sempre. El Pla ja està redactat i correspon a cent quaranta-quatre espais, amb una superfície total de 6.400 km². Ha passat per l'audiència i informe de les administracions locals, del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, del Consorci de la Propietat Forestal i del Consell de Protecció de la Natura.

Com a conseqüència d'aquests informes, el Departament de Medi Ambient, autor del Pla, ha procedit a l'estudi de les alegacions que han portat a modificar onze articles com a conseqüència de l'informe del Consell de Protecció de la Natura, i s'ha seguit un procés similar en la consideració de l'informe del Consorci de la Propietat Forestal. En aquest moment, després de sentir els alcaldes avui i les opinions del debat, em refermo en l'opinió que el PEIN és acceptat. Ara només queda l'aprovació definitiva pel Govern de la Generalitat, que es produirà en molts pocs mesos, amb les garanties de procediment que siguin necessàries.

El Pla no és fruit d'un caprici del ciutadà urbà; cada vegada més es contempla com una riquesa del futur, i n'és un exemple el canvi de mentalitat operat a la Garrotxa, on el Parc Natural que gestiona el Departament de Medi Ambient ha superat totalment el cert rebuig inicial entre els habitants, per esdevenir un punt d'orgull i d'identitat, en tenir aquell parc natural. Una altra mostra característica és la dels hotelers de la Costa Brava que demanen més cura del medi ambient, més natura, perquè aquest és justament el desig creixent del turisme que espera trobar a casa nostra, la qualitat de vida que tenen en els països d'origen. No és un caprici, és una necessitat.

El Pla d'Espais d'Interès Natural té tres característiques bàsiques: la primera és que es tracta d'espais no urbanitzables, la segona és la limitació de la mobilitat exterior en els espais i la tercera és que en els espais inclosos en el Pla s'exigeix l'estudi d'impacte ambiental, prèviament a les actuacions que poden afectar la natura. Evidentment, aquests condicionaments sobre el territori també demanen unes compensacions, uns efectes compensatoris que no són res més que el retorn dels interessos que renda a la societat el capital que representa la natura dels espais del Pla.

Abans, alguns dels alcaldes, crec que ha estat Lluís Tejedor, ha dit que hem de ser conscients que el medi ambient ens costarà diners. És evident que és així. I en aquest sentit, coincidim que el Pla d'Espais d'Interès Natural no esdevindrà pla si no hi ha figures econòmiques que l'acompanyin. Des del Departament pensem que aquestes figures econòmiques, compensatòries, es mouen en un ventall de mesures fiscals i de foment.

L'any passat, el Departament va promoure la presentació al Parlament de l'Estat d'una esmena als pressupostos de l'Estat demanant l'exempció de l'impost de successions en aquells espais que estiguessin dintre del Pla d'Espais d'Interès Natural. No era res més que tractar aquests espais amb la mateixa figura fiscal que es tracta una obra d'art. Per què no? Es

tracta d'una obra d'art molt més natural. Malauradament, per les raons que tots coneixeu, no es va acceptar cap esmena, aquesta tampoc, però seguirem empenyent en aquest sentit i proposant altres mesures fiscals que desgravin les inversions fetes en zones del Pla d'Espais d'Interès Natural.

Les mesures de foment i ajut poden concretar-se en subvencions directes de l'Administració mediambiental de la Generalitat, en la redacció de plans de gestió, en la redacció dels estudis d'impacte ambiental que exigirà el mateix Pla en la continuació dels incentius actuals del Departament d'Agricultura, Ramaderia, i Pesca i d'altres que puguin establir-se per la població pagesa a l'interior del Pla, sense deixar però els ajuts comunitaris.

En aquest moment el programa agrícola comunitari va, cada vegada més, substituïnt els ajuts per a una agricultura que produeix excedents, cap a uns ajuts a una agricultura de conservació del paisatge, de conservació de la natura. En el Tractat de Maastricht s'han previst també ajudes per al medi ambient. De moment, no es prevenen ajudes per a espais naturals, sinó més aviat per a qüestions de descontaminació i de costes. Però en tot cas, són portes obertes i, sobretot, són principis que s'estan obrint pas a la Comunitat Europea en el camp del medi ambient. Un altre programa comunitari important que cal considerar són els ajuts per a zones declarades com a sensibles, que poden tenir interès pel delta de l'Ebre, per exemple.

I finalment, i per què no?, hi ha d'haver potser una figura impositiva des del Parlament de Catalunya, una figura impositiva que gravi allò que motiva l'hiperfreqüentació i que no és altra cosa que la facilitat de la mobilitat. S'ha d'incorporar el cost de la natura en la mobilitat per, en certa manera, rebaixar-la o dissuadir-la i s'ha de considerar també que els espais d'interès natural representen un pulmó compensatori de les zones urbanes i de l'activitat tecnològica que hi ha a la resta del territori. Seria bo d'implantar alguna figura impositiva de caràcter finalista per als espais d'interès natural. Totes aquestes mesures fiscals, de foment i impositives tenen un objectiu comú: preservar l'activitat econòmica i fixar la població en els espais d'interès natural.

És desitjable una població estable i evitar l'èxode cap a les ciutats que deixi desamparats els espais d'interès natural. Quina seria la solució alternativa? Omplir-la de mossos d'esquadra? D'agents forestals i de guàrdies civils? Tindríem un mal control i una mala conservació, segurament. Qui ho conserva millor és aquell qui ho coneix, és aquell qui ho respecta, aquell que en viu; és allò que vàrem aprendre al llibre *Ús i abús de la*

natura, que l'any 76 Ramon Folch, aquí present, ja ens explicava. Les persones que hi viuen i en viuen són les que millor poden conservar, les més interessades. La qualitat de vida de les famílies que hi viuen no ha de desmerèixer la que es va a buscar i potser no es troba a les ciutats. Aquests han de ser els objectius d'aquestes ajudes: una conservació de dignitat, no una conservació de «peonada», perquè com que la major part dels espais d'interès natural no han de ser parcs naturals, ni parcs nacionals, ni zones especialment reservades, són totalment compatibles amb activitats econòmiques extensives i explotacions reponsables.

D'altra banda, a Catalunya, que és una nació que ve de lluny, que ha estat molt humanitzada, la major part d'aquests espais són de propietat privada, i la normativa del Pla preveu que si algun d'aquests espais ha de tenir una protecció tal que s'hagi de transformar en públic, s'ha de preveure la indemnització justa corresponent. No hi ha d'haver cap mena de prevenció per part de la propietat. Cal comptar amb la confiança i la col·laboració dels propietaris dels espais.

Per contra, allò que és de titularitat pública és la xarxa hidrogràfica que va unint tots els espais i que compleix la funció que es proposava en el seu informe el Consell de Protecció de la Natura. La xarxa hidrogràfica que està molt pressionada per l'activitat de l'home, per l'extracció de sorra, per la desforestació de les riberes i marges o per l'artificialització. Si aconseguim que aquesta xarxa hidrogràfica s'incorpori al Pla d'Espais d'Interès Natural, aconseguirem la seva preservació amb la figura de l'impacte ambiental i el relligat de tot el territori amb un ecosistema ric.

Respecte a la gestió del Pla, com totes les coses que tenen vida i que són diverses, són difícils d'encabir en uns models uniformes. Cada espai pot tenir un sistema de gestió diferent, sistema de gestió que ha de venir concretat en el pla especial que es redacti per a aquell espai concret i que ha de ser participatiu. Potser ens falten algunes noves figures de classificació dels espais, com podrien ser els parcs comarcals, per raó de la seva vocació de ser gestionats amb una participació molt important de les comarques.

Allò que és clar és que per implementar aquest Pla hi farà falta l'ajuda de tothom: els alcaldes, les entitats conservacionistes i les associacions de propietaris forestals. Farà falta tot l'ajut i la col·laboració possibles en el sentit d'explicar, de ser transparent, de donar informació exhaustiva. Només així em penso que aconseguirem, i que seria bo, que el Pla fos assumit plenament.

Res més, felicitar de nou la SCOT, la Societat Catalana d'Ordenació del Territori, el seu president i a tots vosaltres per la participació. I amb això em plau donar per clausurat aquest debat sobre el Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya. Moltes gràcies.